

ODVAR NORDLI vid kongressöppningen den 23 september 1978

Dere samles till partikongress i en tid som er preget av dyptgående og sterke brytninger. Dette gjelder de nasjonale som de internasjonale samfunn. Undertrykte menneskers kamp for frihet preger det politiske kartet i store deler av verden. Den tiden er slutt da fattige og utbyttede mennesker i utviklingslandene ber om sin rettmessige plass i verdenssamfunnet. Nå krever de dette og de vil komme til å vinne.

I våre egen geografiske nærhet ser vi nye demokratier vokse fram på ruinhaugene etter gamle diktaturer. Et internasjonalt økonomisk system, slik industrilandene har bygd det opp, knaker i sammenføyningene. Midt i vår materielle rikdom går 17 millioner mennesker uten arbeid. En teknologiens revolusjon gir store muligheter, men samtidig enorme utfordringer i en trusel mot menneskelig miljø. Utfordringene er store. Brytningene går dypt.

Hva vil komme ut av denne gjæringsprosessen? Jag vet ikke. Men noe gammelt står for fall, og noe nytt vil vokse frem. Den inspirerende utfordringen vi møter er å forme dette nye ut i fra våre ideer, om solidaritet, menneskelig trinet og reellt demokrati. Mange trodde att massearbeidsløshet var et fenomen som hørte en historisk fortid til. Det kunne ikke skje igjen. Vårt produksjonsutstyr var for godt utviklet.

Vi visste for mye om planlegging og organisasjon av våre samfunn.

Våra resurser var rike og framtidsrettet. Nå står vi allikevel i en situasjon der man må tilbake til 20-30-årens depresjon for å finne like mange mennesker uten arbeid som de vi møter i industrilandene i dag.

Systemer som ikke er i stand til å møte menneskenes meste elementære behov, nemlig gjennom et trygt arbeid å føle seg som et aktivt medlem av et fellesskap, lider av en grunnleggende brist.

Slike systemer, nasjonale og internasjonale, skal ikke bevares. De må endres.

Mange trekk i bildet tyder imidlertid på att vi kan være inne på en farlig vei. Den liberaliserte og åpne verdenshandel har gitt oss betydelige muligheter. Men i dagens situasjon ser vi også smitte-effektene fra sykdomstrekkene i dette system er sterk fra land til land. De statlige bidragene til å løse problemene har et sterkt innslag av vern om egne nasjonale interesser. En ny form for proteksjonisme sniker seg inn i systemet.

Et annet trekk i dette bildet er regjeringens og de nasjonale myndigheters stadig sterkere kamp for å begrense pris- og kostnadsvekst. Det er hensynet til konkurransen med hverandre som presser på. I den aktuelle situasjon kan dette stå frem som nødvendig.

Men det kan føre til at industrilandene jager hverandre framover, i en stadig sterkere og mer dyptgående kamp for å verne om konkurranseevne og derigjennom for å presse ned lønninger, sosiale utgifter og produksjonskostnader. Hittil har dette gitt seg utslag i en stopp i levestandardsutviklingen i en rekke land.

Dersom den neste fase i denne utviklingen skal bli et angrep på den sosiale standard vi har bygget opp, ja da er det fare på ferde. Stilt overfor vår tids utfordringer har den demokratiske sosialistiske arbeiderbevegelse like stor oppgaver å løse som da vi tok fatt på å bryte ned de gamle klasse-skillene og fattigmannssamfunnene. Det er i en slik situasjon vi med forvetning og interesse møter kongressen i det sosialdemokratiske partiet i Sverige. Dette partiet har en grunnleggende innflytelse i formingen av det svenske samfunn.

Men i sin styrke representerer det også en kraftkilde for andre progressive partier og krefter i Europa og vidt utenfor denne verdensdelen. Partikongressen følges med bred interesse nasjonalt og internasjonalt. Jeg hilser dere på vegne av de nordiske gjestene og ønsker lykke til overfor et stort og inspirerende arbeid.